

Modernitás a mentőszolgálatban: Mitől lesz modern egy egészségügyi intézmény?

Csató Gábor főigazgató, Országos Mentőszolgálat

1887-ben Európában másodikként alakult meg a Budapesti Önkéntes Mentőegyesület, melynek első bevétele pontosan 130 éve, 1887. május 10-én valósult meg egy lófogatú mentőkocsival, a Lipót bazár elől. Az első központi mentőállomás, a Markó utcai Mentőpalota 1890-ben épült fel. A lovakat 1902-ben cserélte le elektromos hajtásra az egyesület. A budapesti szervezet mintájára a következő években a többi magyar városban is megszervezték az önkéntes mentőegyesületeket, 1926-ban e szervezetek összefogására valósult meg a Városok és Vármegyék Országos Mentő Egyesülete. 1948-ban e két szervezetből jött létre az Országos Mentőszolgálat, 76 mentőállomással, 359 dolgozóval és 134 mentőgépkocsival.

ÚTTÖRŐ SZEMLÉLET

Szervezetünkre mindig is jellemző volt az úttörő gondolkodás, talán ennek is köszönhető, hogy az OMSZ 1954-ben a világon elsőként indította útjára a rohamkocsit, Oravec Béla főigazgató elődöm szavai szerint „a helyszínre kivitt kórházi ambulanciát”. Néhány éven belül a rohamkocsi-konceptió eljutott az ország többi részére, és az OMSZ összes megyeszékhelyi központjával országos hálózat alakult ki. Először IFA Phänoman és Opel Blitz típusokat használtunk, majd 1957-ben érkezett két Dodge Job Rated, ezeket 1964-ben Roburok cserélték le, amelyek egészen 1973-ig, a Mercedes rohamkocsi megérkezéséig szolgáltak. A rohamkocsi egység szinte az egész világon egyedülállóan számít: ilyen fokú és szintű egységek működése nem jellemző más országokban.

A szervezet innovációs potenciáljára jellemző, hogy a rohamkocsi kifejlesztése után csupán négy évvel, 1958-ban alapítottuk meg a Légi Betegszállító Csoportot. Természetesen szolgálatunk korábban is végzett légi betegszállítást, de a tevékenység ekkor jelent meg önálló entitásként a szervezetben. 1986-ban ebből alakult ki a Légi Mentőállomás, majd 1991-ben a Légi Mentőszervezet. 2006 januárjától pedig az OMSZ Légimentő Nonprofit Kft. végzi a légimentés teljes körű tevékenységét, állami feladatként, sikeresen és biztonságosan.

Szolgálatunk 1887 óta töretlen fejlesztése és fejlődése már 1963-ban oda vezetett, hogy végrehajtottuk az első sikeres reanimációt, amelyet akkor még nem a kórházi sürgősségi osztályon folytatódó ellátás követett. 1998-tól más lendületet vett az Országos Mentőszolgálat koncepciója, és új mentőegységeket hoztunk létre, amelyek döntő részét a mai napig használjuk. A gyermek rohamkocsit, amelynek orvosa gyermekgyógyász-intenzív szakorvos, felszerelése pedig igazodik a gyerekek élettani sajátosságaihoz, más

szervezetekkel közös együttműködésben üzemeltetjük. Vannak új helikoptereink, és lesznek is, ahol intenzíves egységek dolgoznak, létrehoztuk a motoros mentőorvosi szolgálatot, később a mentőorvosi kocsit, néhány mentőállomáson alkalmazunk mopedeket is. Rugalmasságunkkal le tudjuk reagálni azokat a helyzeteket, amelyek akut módon keletkeznek a nyári időszakban, vagy a nagyobb rendezvényeken. De természetesen fel vagyunk készülve a vészhelyzetekre, tömeges baleseti egységgel, vészhelyzeti irányító csoportokkal és minden eszközünkkel. Országosan egységes szemlélettel látjuk el feladatunkat – és folyamatosan, innovatív módon fejlődünk.

MILYEN EGY MODERN MENTŐSZOLGÁLAT?

2017. január 16. óta vagyok az Országos Mentőszolgálat főigazgatója. Remélem, hogy ez a dátum nem csak az én életemben, hanem a mentőszolgálat életében is fordulópontot fog jelenteni, és egy felfrissülő, megújuló, modern mentőszolgálatban tudunk közösen gondolkodni bajtársainkkal – valamint a kórházi ellátással együtt.

A modern mentőszolgálat protokollok mentén működik, egységesen gondolkodik. Felhasználja a modern technológia vívmányait, kommunikációs lehetőségeit és hatékonyságnövelési funkcióit. A modern mentőszolgálatnak olyan szervezetnek kell lennie, amelynek egyaránt magas szintű a külső és a belső megbecsülése. Fontos, hogy ez a megbecsülés anyagi és erkölcsi tekintetben egyaránt mérhető legyen.

Azok a protokollok, amelyeket eddig alkalmaztunk, helyesek voltak, de a jövőben el kell felejtünk azt, hogy a mentőellátás önmagáért való folyamat. A mi protokolljainknak összhangban kell állnia a kórházi protokollokkal. Nem szabad engedni, hogy bármilyen rés legyen a két ellátás között, egységben kell gondolkodni. Azt a protokollt és ellátási struktúrát, amelyet a helyszíni ellátás során alkalmazunk, folyamatában kell működtetni és folytatni a kórházi ellátásban, úgy a sürgősségi, mint az intenzív osztályokon.

BÜSZKESÉG

A technológiai vívmányokat le kell követnünk, az egészségügyben óriási ütemben megvalósuló fejlesztéseket meg kell tanulnunk alkalmazni és mindennapos tevékenységünkbe integrálni. Azokat az értékeket, amelyek 69 éve működő, de 130 éves múltat maga mögött tudó szervezetünkben megtalálhatóak: az országos hatáskör és az egységes szervezet, mindenképpen tovább kell építenünk. Ám hiányolom a büszkeséget, amit jelenleg nem tapasztalhatunk mentődolgozóinknál.

Alapvetően a magyar társadalomból is hiányzik a büszkeség, ennek ellenére saját szervezetünkön belül változtatnunk kell. Szeretném elérni, hogy bajtársaink büszkén menjenek be egy kórházba a 40-50 milliós mentéstechnikai eszközzel, egységes protokollal és innovatív gondolkodással, és ott vállalják magukat, szervezetünket, értékeinket. Ma inkább az a valóság, hogy a kórházakban másodrangú partnerként kezelik bajtársainkat. Magam is többször tapasztaltam, már aneszteziológus és intenzív terápiás szakorvos koromban, hogy piros kabátban a kórházba érkezve ellenállásba ütközünk, a fehér köpenyes rezidens vagy orvos inkább utasít, mint kér bennünket.

Ahhoz, hogy ebben változás induljon el, komoly feladata van az Országos Mentőszolgálatnak és bajtársainknak is. Meg kell tanulnunk, köszönni, bemutatkozni a betegnek. Meg kell tanulnunk értékelni a saját készségeinket, ugyanúgy, ahogyan ez egy kórházi dolgozónál is elvárható. Az én egészségügyi vállalatomnál elvárható, hogy ezekre az értékekre építsünk. De hinnünk kell magunkban is, értékeinkben, és használnunk is kell azokat. Szervezetünknek gondoskodóvá kell válnia, nemcsak kívül, belül is. A bajtárs kifejezést valós értelmében kell kezelnünk.

HASZNÁLJUK AZ INFORMATIKÁT

Tevékenységünk minden pontján használnunk kell az informatikai megoldásokat. Sok hír és vita szólt mentőegységeink Intelligens Fedélzeti Termináljáról, amelyek bevezetése, folyamatainkba történő integrálása jelenleg is tart. De a kórházi világhoz hasonlóan itt sem lehet megkerülni az online informatikai eszközök rendszerszintű használatát. Ahol a papír alapú kartonozóról áttértek a medikai informatikai rendszerre, ott sose tértek vissza a papírra – sokkal inkább olyan munkafolyamatokat alakítottak ki, néhol hosszú gondolkodás és jelentős energiabefektetés eredményeként, amelyek az informatikai megoldással együtt valóban javítják a munka minőségét, gyorsaságát és hatékonyságát. Informatikai eszközeink egyre inkább ki fogják váltani azokat a papír alapú megoldásokat, amelyeket még alkalmazunk. Ráadásul az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér idén novembertől történő éles bevezetésével a magyar egészségügy is gőzerővel fordul a felhő alapú egészségügyi információ megosztás irányába. Az Intelligens Fedélzeti

Terminálrendszer lehetővé teszi, hogy mi is kapcsolódjunk a digitális egészségügy EESZT-rendszeréhez, és kihasználjuk az ebben rejlő lehetőségeinket.

INNOVÁCIÓ A HAGYOMÁNY ALAPJAIN

130 év múltán ma ott tartunk, hogy 253 mentőállomáson 7500 dolgozónk fáradozik azon, hogy egységes, országos és professzionális mentési környezetet működjön napi 24 órában Magyarországon, és ezt a feladatot jelenleg 956 szervezett mentőegységgel végezzük nap mint nap. Magyarországon évente 1,1 millió ember kapott mentőellátást, köztük több tízezer életmentő segítséget. A mentőápolók, gépkocsivezetők, mentőorvosok, mentőtisztek, mentésirányítók és támogató munkakörökben dolgozó többi bajtársunk ma is őrzi és ápolja a mentőszolgálat évszázados alapértékeit és hagyományait. Ők azok, akik nem csupán a hagyomány kedvéért, hanem őszinte szívvel és a szó legnemesebb értelmében nevezik egymást Bajtársaknak.

Vezetői feladatomban csupán annyit, hogy őket, szakmai tudásukat, testi és lelki egészségüket támogassam. Javítsuk munkakörülményeiket, növeljük anyagi és erkölcsi megbecsülésüket, fejlesszük, korszerűsítsük eszközeiket. Ha ebben sikeresek leszünk, a mentőszolgálat egyre eredményesebb lesz, még több életet tudunk megmenteni. Ez a legmagasabb rendű cél.

A munka az év elején megkezdődött. Az elmúlt hónapokban már több ezer bajtársunk alapbére emelkedett. A mentők szakmai kompetenciájának és szakmai fejlődésének rendezése, támogatása érdekében protokollok készültek, továbbképzések valósultak meg. Nagy volumenű munkaruha beszerzést készítettünk elő, és kormányzati forrásból új mentőkocsikat vásároltunk, melyekkel az elkövetkező időszakban az ország összes eset-rohamkocsiját újakra cseréljük. Olyan új autókat állítunk szolgálatba, melyek kialakításánál a kivonuló mentődolgozók véleményét, tanácsait és elvárásait is hangsúlyosan figyelembe vettük. Mindezek mellett a külső és belső kommunikációra, az OMSZ és a mentőmunka társadalmi megítélésének fejlesztésére is komoly figyelmet fordítunk, miközben minden eddiginél szélesebb szakmai konszenzus építésébe kezdünk.

Nehéz munka áll előttünk...

NÉVJEGY

Dr. Csató Gábor 2006-ban szerzett orvosi diplomát a Debreceni Egyetemen. 2002 és 2008 között dolgozott az Országos Mentőszolgálatnál, az észak-alföldi régióban, mentőtisztként, majd orvosként. 2009-től éveken át külföldön fejlesztette szakmai képességeit, Angli-

ában több egészségügyi intézmény, kórház orvos gárdáját is erősítette. 2013 szeptemberétől aneszteziológus és intenzív terápiás szakorvos az Országos Gerincgyógyászati Központban. 2017 januárjában három évre nevezték ki az Országos Mentőszolgálat főigazgatójának. 2017 tavaszán egészségügyi menedzsment diplomát szerzett alma materében. Angolul beszél, nő, két gyermek édesapja.